

Declarem-hi?

La temptació és massa forta. Si es tractés d'un simple prospecte, d'un petit opuscle, d'un fullet o d'un imprès de no res, com tants n'hi ha que circulen amb tota mena d'incorreccions gramaticals, segurament no hauriem deixat córrer. Però és que es tracta d'un cartell mural de grans dimensions que hom ha escampat profusament a Barcelona, i cal creure que en d'altres localitats, col·locat en els espais de llocs públics destinats a la publicitat, i que deuen haver causat l'estupefacció d'un gran nombre de ciutadans. L'estupefacció i, cosa que en aquest cas és encara pitjor, la desorientació. Perquè en aquest cartell a què ens referim, amb unes lletres molt visibles, que és difícil que passin desapercebudes a ningú, hi ha aquesta insòlita llegenda: «DECLAREMI EN BENEFICI DE TOTS». ¿Què ens deu voler comunicar, exactament, el qui ha escrit aquesta frase? ¿Es tracta del que alguns en diuen, sovint injustament, una falta d'impremta? Si en un text tan breu en surt una de tan grossa, ¿què hauria passat en un altre d'extensió regular? ¿Es que alguns dels qui ho llegiran arribaran a creure, amb humilitat i bona fe, que si no entenen aquesta frase és perquè ells mateixos no en saben gaire, que ja n'hi ha que ho diuen, que el català correcte és difícil d'entendre? Per tot plegat, doncs, la temptació de parlar d'aquest cas, com hem dit, és irresistible.

Com que «declarem» és una forma verbal inexistent, l'explicació més lògica és que, en realitat, hom ha volgut dir *declarem-hi*, conjunt format per un imperatiu més el pronom

feble *hi*, el qual conjunt es pronuncia igual que aquella forma inexistent. No és freqüent de veure errades anàlogues, especialment quan la forma resultant correspon a un mot realment existent, com *notari*, *funcionari* o *formulari* per *notar-hi*, *funcionar-hi* i *formular-hi*. «Declarem» no vol dir res, però es pot haver obtingut per analogia d'imperatiu o subjuntius com *extremi*, *cremi* o *emmagatzemi*. Ara, ¿ens podem sentir satisfets quan arribem a la conclusió que hom havia volgut escriure *declarem-hi*? No, ni de bon tros, perquè tot seguit ens demanen què representa, exactament, en aquesta frase, el pronom *hi*, i no encertem a trobar cap resposta satisfactòria. Amb un verb com *declaram* aquest pronom no pot representar sinó un complement de lloc. ¿Es refereix al ministeri d'Hisenda? Enllòc no s'esmenta aquest organisme, i el verb *declaram*, d'altra banda, més aviat demana un complement d'objecte; el qual, potser —ens movem en el terreny de la hipòtesi—, per tal de fer més «catalana» la frase, hom ha volgut representar pel pronom *hi*, sense tenir coneixement, però, de la seva funció ni tan sols de la seva forma gràfica. Aquest cartell es refereix a l'impost sobre la renda; tal com indica explícitament. Què és, doncs, el que se'ns invita a *declaram*? Sens dubte, la renda. Per tant, la solució és ben senzilla: *Declarem-la en benefici de tots*. Però, és clar, qui sap si en realitat volen dir una altra cosa molt diferent.